
[2024-5-RE](#)

Causa 2024-5-RE

(Felisberto Da Graça c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 37-2024. Recurs d'empara

Aute del 15 de març del 2024

BOPA núm. 38, del 27 de març del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de març del 2024, per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, mitjançant el qual interposa un recurs de súplica contra l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de febrer del 2024 sobre la inadmissió a tràmit de la causa 2024-5-RE;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment els articles 38 i 89.2;

Vist l'aute esmentat del Tribunal Constitucional del 19 de febrer del 2024;

1. Antecedents processals

1.1. La Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va presentar una querella contra una testimoni cridada a declarar en el marc d'una causa penal, i que havent tingut accés a aquesta declaració, s'havia sentit injuriada per les manifestacions efectuades per la querellada en dir "*no està bé aquesta noia*", "*o sigui que no està bé del cap*" i "*no deu estar bé del cap*".

1.2. El 3 d'abril del 2023, la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit la querella interposada, així com l'arxivament de les actuacions.

1.3. Després de presentar els recursos i els incidents escaients, la representació processal de la recurrent va interposar un recurs d'empara per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la justícia gratuïta, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

1.4. El 19 de febrer del 2024, el Tribunal Constitucional va dictar un aute d'inadmissió a tràmit perquè el recurs no reunia el necessari contingut constitucional.

2. Arguments de la recurrent

- La recurrent en súplica combat la inadmissió a tràmit dels dos motius del recurs d'empara.

- Respecte de la vulneració del dret a una resolució fonamentada en Dret, discrepa de la conclusió d'aquest Tribunal Constitucional, segons la qual s'han valorat les circumstàncies i el context en què es van pronunciar les paraules i la intenció de qui les va emetre i que els arguments de la jurisdicció ordinària eren raonables i lògics. Insisteix en què en cap moment s'ha fonamentat de manera objectiva el motiu pel qual les injúries proferides s'havien de considerar lleus i no greus. Considera que no s'ha admès la jurisprudència invocada i que no s'han valorat les circumstàncies personals de les persones implicades, ni la seva conducta, ni els efectes que han produït.

- També assenyala que es va denunciar una agressió sexual i que les injúries provenien d'una persona propera al cercle de la persona denunciada i que això comportava un nou dany emocional per a ella.

- Pel que fa a la vulneració del dret a la justícia gratuïta, afirma que, segons el Tribunal Constitucional, la Llei 1/2015 per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica i la condemna en costes esdevé ajustada a dret.

- Entén que, malgrat la causa s'hagi tramitat per un presumpte delict d'injúries, és una derivada d'una altra causa oberta arran d'una denúncia per agressió sexual, sent la querellada de l'entorn del denunciat i, aleshores, s'ha d'aplicar la Llei 1/2015. I, respecte de la condemna en costes, la possibilitat que el beneficiari de la justícia gratuïta pugui ser condemnat a abonar els honoraris d'advocat i de procurador quan no hi ha temeritat o mala fe, significa un impediment a l'accés a la justícia, sense que l'entrada en vigor del Codi de procediment civil comporti una interpretació diferent.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que revoqui l'acte d'inadmissió a tràmit del seu recurs d'empara i que en el seu dia dicti una resolució sobre el fons en el sentit demanat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en reiterades ocasions sobre la naturalesa i la funció del recurs de súplica (veg. p. ex. les causes 2012-29-RE, 2013-24-RE, 2014-38-RE, 2016-11-RE, 2016-59-RE, 2018-3-RE, 2018-7-RE, 2018-19-RE, 2020-6-RE, 2020-40-RE, 2020-44-RE, 2022-51-RE, 2022-52-RE, 2022-53-RE, 2022-59-RE, 2022-61-RE, 2023-40-RE, 2023-50-RE, 2023-58-RE, 2023-61 i 64-RE, 2023-70-RE, 2023-72-RE, i més recentment, 2023-73 i 74-RE, 2023-78-RE, i, 2023-81-RE).

3.2. D'acord amb la jurisprudència constant del Tribunal Constitucional, l'acceptació d'un recurs de súplica està condicionada per la presentació, per part del recurrent, d'elements de fet o de dret que no hagin pogut ser tinguts en compte en la decisió constitucional impugnada.

3.3. La lectura del recurs de súplica evidencia una clara conclusió: la part recurrent no aporta cap element de fet o de dret que no hagi pogut ser tingut en compte en l'acte d'inadmissió a tràmit d'aquest Tribunal Constitucional. És més, de manera explícita afirma que discrepa amb les argumentacions d'aquest Tribunal, contingudes en els fonaments de dret 3.6 i 3.7, en relació amb la manca de contingut constitucional dels seus dos motius del recurs d'empara, per la qual cosa el seu recurs de súplica es veu abocat a la desestimació.

3.4. Així, aquest Tribunal Constitucional, en el seu fonament de dret 3.6 va determinar que:

"En aquest cas, res ens pot portar a aquesta conclusió. La jurisdicció ordinària ha valorat les circumstàncies en les quals es van proferir les paraules que la recurrent qualifica com a injurioses, el context i la intenció de qui les va emetre i l'exigència de l'ànim d'injuriar que travessa el tipus penal de les injúries -article 174 del Codi penal- per considerar que aquestes paraules no mereixen cap retret des de l'àmbit penal.

I les argumentacions explicitades s'han d'entendre com a raonables i lògiques, per la qual cosa

aquest primer motiu del recurs d'empara ha de ser refusat, ja que no reuneix el necessari contingut constitucional".

És a dir, es va analitzar el motiu de la recurrent en consonància amb el cànon de constitucionalitat i, de conformitat amb les circumstàncies, les paraules proferides, el context i la intenció, es va concloure que l'aparell argumentatiu s'ajustava a la lògica i a la raó i, per molt que la recurrent discrepi de la nostra argumentació, el recurs de súplica no es concep com a una nova via d'impugnació per poder tornar a discutir i a examinar els motius del recurs d'empara ja analitzats.

3.5. Pel que fa al segon motiu del recurs d'empara, segons el qual la condemna en costes per a la persona que gaudeix de l'assistència jurídica gratuïta pot significar un impediment per accedir als tribunals i una infracció de l'article 10 de la Constitució, aquesta qüestió també va ser objecte d'anàlisi per l'aute d'aquest Tribunal Constitucional, en el qual es va concloure a la manca del necessari contingut constitucional.

En efecte, en el fonament de dret 3.7, aquest Tribunal va arribar a la conclusió que aquesta qüestió relativa a les costes va ser resolta per la jurisdicció ordinària amb aplicació dels principis de venciment o de temeritat i que ja havia estat tractada en el mateix sentit per l'aute constitucional del 17 de gener del 2022, de manera que mancava de contingut constitucional:

"En aquestes coordenades, la imposició de les costes processals correspon a la jurisdicció ordinària aplicant els principis del venciment o de la temeritat. El considerant tercer de l'aute del Tribunal de Corts del 28 de juliol del 2023 raona i fixa els límits d'aquesta decisió, sense que el Tribunal Constitucional hagi de pronunciar-se sobre aquesta qüestió particular, que d'altra banda ja va ser tractada i resolta en el mateix sentit per l'aute del 17 de gener del 2022 (causa 2021-99-RE) dictat en un recurs d'empara formulat per la mateixa recurrent. Aquest recurs d'empara, en els termes en què ha estat interposat, ha de ser, doncs, i per aquest motiu, també inadmissió a tràmit per falta manifesta de contingut constitucional".

I, fins i tot, es va preveure que si, en seu d'execució, es pogués produir un efecte dissuasiu que pogués afectar o incidir negativament en el dret a la jurisdicció, es podria obrir el camí a un nou recurs d'empara: *"I tot això sense perjudici que, si en el tràmit d'execució i de liquidació de la condemna en costes en el marc de la jurisdicció ordinària, no es respectessin els principis de moderació, de ponderació i de proporcionalitat de manera que es pugui produir un efecte esfereïdor o dissuasiu del dret a la jurisdicció, el chilling effect al qual al·ludeix el Tribunal Europeu dels Drets Humans i que aquest Tribunal ja va examinar en l'aute del 18 de maig del 2021 (causa 2021-23-RE), la demanda d'empara per aquest motiu i mitjançant un nou recurs d'empara, podria ser considerada de nou per aquest Tribunal Constitucional".*

En definitiva, una vegada més, el recurs de súplica no constitueix un expedient per combatre els arguments emprats pel Tribunal Constitucional i per obrir una nova via per qüestionar la decisió del Tribunal Constitucional, sinó que solament esdevé un mecanisme per qüestionar la inadmissió a tràmit quan existeixen elements de fet o de dret que no han pogut ser tinguts en compte pel Tribunal, la qual cosa no ha succeït en aquest cas.

3.6. I, en darrer terme, la recurrent en súplica incideix en el mateix defecte de voler tornar a

reprendre la discussió sobre la viabilitat dels motius del recurs d'empara quan afirma -de nou- que ha de ser considerada com a víctima als efectes de l'aplicació de la Llei 1/2015 per a l'erradicació de la violència de gènere i la violència domèstica.

Aquesta qüestió també va ser objecte de discussió i de valoració per part de la jurisdicció ordinària i aquesta decisió va ser considerada conforme als canons de constitucionalitat per part d'aquest Tribunal Constitucional (3.7): "*En primer terme, cal posar en relleu que aquest recurs d'empara deriva de la interposició, per part de la recurrent, d'una querrela per un presumpte delicte d'injúries contra la seva persona. En aquest context, no es pot pretendre que sigui d'aplicació en el marc d'aquest procés la Llei 1/2015 per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica, com així s'ha argumentat de manera raonable i lògica per part del Tribunal de Corts i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia*".

3.7. Les anteriors consideracions justifiquen la desestimació del recurs de súplica interposat.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. Desestimar el recurs de súplica formulat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de febrer del 2024 sobre la inadmissió a tràmit de la causa 2024-5-RE.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, a la presidenta del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 15 de març del 2024.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat